

Handlingsplan for bærekraft 2026-2028

Vedtatt i styret i Sykehusinnkjøp 11.12.25
Godkjent av interregionalt AD-møte 16.03.26

Handlingsplan med prioriterte områder for bærekraft 2026-2028

Legemidler

Generika og biotilsvarende legemidler

Kirurgiske produkter

Tverrfaglige kirurgiske produkter

Medisinske forbruksvarer

Hygiene- og pasientpleie produkter

Operasjon

Anestesi

Medisinsk teknisk utstyr

-Anestesi og intensiv
-Operasjon og kirurgi

Laboratorieprodukter og -utstyr

-Tverrfaglige laboratorieprodukter og -utstyr

IKT

IKT Infrastruktur
- IKT tilbehør
- Klienter og skjermer
- Mobiltelefon og nettbrett
- Skytjenester

Entreprise

Entreprise

Administrasjon

Pasientreiser
- Taxi, turvogn

Bygg og eiendomsdrift

Facility services
- Renholdstjenester

Entreprenør- og håndverkertjenester
- Tømrertjenester
- Malertjenester, belegg

Kantine og storhusholdning
- Mat & drikke

Vaskeri, tekstil, sko og verneutstyr
- Pasienttøy og personaltøy
- Flatt tøy
- Vaskeritjenester

Arbeidslivs-kriminalitet

Etisk handel

Miljø og klima

Etisk handel 1/3

Etisk
handel

Medisinske forbruksvarer

Operasjon, hygiene- og pasientpleieprodukter, anestesi

Store deler av produktene er produsert i lavkostland i Sør-Øst Asia og Mellom-Amerika med høy risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter. I tillegg er flere innkjøpsgrupper, der produktene kommer fra høyrisikoland, preget av stor grad av manuell arbeidskraft.

Gjeldsslaveri: Produksjon i Malaysia, Thailand og Taiwan øker risikoen for at migrantarbeidere betaler rekrutteringsavgifter.

- Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier
- **Vurder bruk av obligatorisk krav om null-kost rekrutterings policy i anskaffelser der varer kan komme fra Malaysia, Thailand eller Taiwan og det benyttes migrantarbeidere**
- Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede
- Vurder behov for fabrikkoppfølging

Kirurgiske produkter

Tverrfaglige kirurgiske produkter

Kategorien kjennetegnes med høy grad høyteknologisk produksjon i vestlige land. Produktene er i stor grad sammensatte produkter, der komponenter med stor sannsynlighet kommer fra høyrisikoland.

Noe produksjon i Pakistan av kirurgiske instrumenter og diatermi, der det er høy risiko for barnarbeid og alvorlige HMS-brudd.

Gjeldsslaveri: Produksjon i Malaysia, Thailand og Taiwan øker risikoen for at migrantarbeidere betaler rekrutteringsavgifter.

- Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier
- **Vurder bruk av obligatorisk krav om null-kost rekrutterings policy i anskaffelser der varer kan komme fra Malaysia, Thailand eller Taiwan og det benyttes migrantarbeidere**
- Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede
- Vurder behov for fabrikkoppfølging.

Hvorfor

Hvordan

Etisk handel 2/3

Etisk
handel

Hvorfor

Hvordan

IKT <i>Infrastruktur</i>	Legemidler <i>Generika og biotilsvarende legemidler</i>
<p>Produksjon foregår ofte i lavkostland i sør-øst Asia med høy risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter. Det er høy risiko ved utvinning av metaller og mineraler til produksjonen av elektronikk.</p> <p>Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse med anbefalinger</p>	<p>Produksjon foregår i stor grad i India og Kina hvor det er høy risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter.</p> <p>Det er særlig høy risiko for utslipp og forurensning fra produksjonsstedene.</p> <p>Legemidler oppdaterer sin kategoriplan i 2025 med en egen bærekraftsanalyse</p>
<ul style="list-style-type: none">• Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier• Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede.• Tett samarbeid med andre offentlige innkjøpere (norsk/nordisk/ europeiske)• Vurdere behov for fabrikkoppfølging	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier• Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede.• Vurdere behov for fabrikkoppfølging

Etisk handel 3/3

	Bygg- og eiendomsdrift <i>Mat og drikke</i>	Bygg- og eiendomsdrift <i>Tekstil</i>
Hvorfor	<p>Mange produkter produsert i høyrisikoland, der brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter er utbredt. I landbruket er det høy bruk av migrantarbeidere, uavhengig av hvilket land produktet kommer fra.</p> <p>Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse.</p>	<p>Produkter er ofte produsert i høyrisikoland, der brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter er utbredt, både med tanke på råvareproduksjon, videreforedling og trikotasje.</p> <p>En ny rapport fra Swedwatch (2025) viser økt risiko for brudd på arbeidstakerrettigheter i Pakistan hvor det er stor produksjon av helsetekstiler</p>
Hvordan	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier.• Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede• Benytte tredjeparts sertifiseringsordninger, for eksempel Fairtrade, der det er mulig.• Vurdere behov for oppfølging, der det ikke velges sertifiserte produkter	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere bruk av kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier.• Gjennom kontraktsoppfølging sikre at leverandører har egnede rutiner for oppfølging av sin verdikjede.• Benytte tredjeparts sertifiseringsordninger der det er mulig• Vurdere behov for oppfølging, der det ikke velges sertifiserte produkter

Miljø og klima – medisinske kategorier

	Legemidler <i>Generika og biotilsvarende legemidler</i>	Medisinske forbruksvarer <i>Operasjon, hygiene- og pasientpleieprodukter, anestesi</i>	Kirurgiske produkter <i>Tverrfaglige kirurgiske produkter</i>
Hvorfor	<p>Produksjonsutslipp av giftige stoffer til miljø medfører globale problemer med antibiotikaresistens og naturtap. Infusjoner krever store mengder plast, transport og lagerkapasitet. Legemidler utgjør høy andel av helsetjenestens klimaavtrykk. Inhalasjoner har stort og langvarig CO2-avtrykk.</p>	<p>Prioritert område særlig når det gjelder å fase ut miljø- og helseskadelige stoffer og spesielt i ansatt- og pasientnære kategorier. Skal bidra til mer sirkularitet. Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse.</p>	<p>Prioritert område særlig når det gjelder å fase ut miljø- og helseskadelige stoffer og spesielt i ansatt- og pasientnære kategorier. Skal bidra til mer sirkularitet. Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse.</p>
Hvordan	<p>Ulike legemidler krever ulikt fokus på ulike deler av verdikjeden. Sykehusinnkjøp HF og Norge skal være pådriver for felles kriterier i Norden/EU-anbud av antibiotika.</p> <ul style="list-style-type: none">- Hente ut synergieffekter med å ha like krav på cellegifter som for antibiotika.- Bidra til mer miljøvennlig emballasje og transport på kort og lang sikt.- videreutvikle kriterier for generika/biotilsvarende etter samme mal som antibiotika for å sikre bred forankring og bruk.- følge internasjonal utvikling innenfor livssyklusanalyser og mål for netto null- etterspørre informasjon om produksjonsland og risikovurderinger	<p>Bruk av:</p> <ul style="list-style-type: none">• Den europeiske utfasingslisten• De nordiske emballasjekravene• Miljømerker (type1 og type 1-lik) der det finnes, og leverandørdialog for å få flere miljømerkede medisinske varer• Vitenskapsbaserte klimamål og rapportering (leverandørveikart)	<p>Bruk av:</p> <ul style="list-style-type: none">• Den europeiske utfasingslisten• De nordiske emballasjekravene• Miljømerker (type1 og type 1-lik) der det finnes, og leverandørdialog for å få flere miljømerkede medisinske varer• Vitenskapsbaserte klimamål og rapportering (leverandørveikart)

Miljø og klima – medisinske kategorier

	Medisinsk teknisk utstyr	Laboratorieprodukter og - utstyr Tverrfaglige laboratorieprodukter og –utstyr *
Hvorfor	<p>Har et stort miljøfotavtrykk spesielt i produksjonsfasen. I tillegg har produktene store potensielle verdier ved ombruk og gjenvinning.</p> <p>Prioritert område for utvikling av kategoriplaner 2026/27. Arbeidet er startet opp og det skal utvikles en bærekraftanalyse.</p>	<p>Prioritert område særlig når det gjelder å fase ut miljø- og helseskadelige stoffer og spesielt i ansatt- og pasientnære kategorier. Skal bidra til mer sirkularitet.</p> <p>Prioritert område ved utvikling av kategoriplaner 2026/27</p>
Hvordan	<p>Bruk av:</p> <ul style="list-style-type: none">• Vitenskapsbaserte klimamål og rapportering (leverandørveikart)• Holdbarhet/robusthet/fremme lang brukstid• Mulighet for reparasjon• Høy energieffektivitet• Rengjøringsvennlig• Den europeiske utfasingslisten• Hindre forurensning• Miljøeffektiv transport• Retur av emballasje og brukt utstyr• Merking og sikre gjenbruk av kritiske råvarer (CRM)• Nordiske emballasjekrav	<p>Bruk av:</p> <ul style="list-style-type: none">• Den europeiske utfasingslisten• De nordiske emballasjekravene• Miljømerker (type1 og type 1-lik) der det finnes, og leverandørdialog for å få flere miljømerkede medisinske varer• Fremme innovasjon og produktutvikling gjennom markedsdialog og krav• Klimakrav (leverandørveikart) <p>* <i>Infases når kategoriplanen med bærekraftsanalyse er utarbeidet</i></p>

Miljø og klima- ikke medisinske kategorier (1)

	IKT <i>Infrastruktur, skytjenester</i>	Bygg- og eiendomsdrift <i>Tekstil</i>	Bygg- og eiendomsdrift <i>Mat og drikke</i>
Hvorfor	Har et stort miljøfotavtrykk spesielt i produksjonsfasen, samt relativt kort levetid. I tillegg har produktene store potensielle verdier ved gjenvinning. Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse.	Hele verdikjeden fra produksjon av fiber til avhending/ materialgjenvinning er en global versting for miljø og helse. Prioritert av både norske myndigheter og EU.	Matproduksjon medfører store naturinngrep, forurensing og klimagassutslipp. Prioritert av myndighetene, EU, HCWH m. fl, både av klima- og naturhensyn. Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse.
Hvordan	<p>IKT tilbehør, klienter og skjermer, mobiltelefon og nettbrett, skytjenester</p> <p>Etterspørre:</p> <ul style="list-style-type: none">• Miljømerker type 1 som TCO, Blue Angel eller tilsvarende (Iso 14024)• Vurdere å stille krav om at leverandør/produzent har vitenskapsbaserte klimamål og offentlig rapportering (leverandørveikart)• Etterspørre EPD• Fremme lang brukstid (eks formontert skjerm, deksel)• Mulighet for reparasjon• Kjøp av brukte enheter• Retur av brukte enheter• Nordiske emballasjekrav• Miljøeffektiv transport• Bevaring av natur• Sky: Høy energieffektivitet (PUE), Fornybar energi (REF), Gjenbruk av energi (ERF), Vannforbruk (WUE)	<p>Stille ambisiøse miljøkrav (og krav til anstendige arbeidsforhold) i alle tekstilanskaffelser på system-, leverandør- og produktnivå:</p> <ul style="list-style-type: none">• Velge miljømerker type 1, samt markeds-/leverandørdialog for å øke andel miljømerkede tekstiler• Velge biobasert, flergangs, resirkulert/resirkulerbart og høy kvalitet for lang brukstid.• Se på gjenbruk/ombruk av arbeidstøy.• Etterspørre miljøledelse• Etterspørre retursystemer hos leverandører (Supplier take-back systems) for ombruk, reparasjon, gjenbruk og materialgjenvinning (innføres i EU 2025).• Kartlegge mulighetene for flergangs foran engangs• Vurdere å stille krav om at leverandør/produzent har vitenskapsbaserte klimamål og offentlig rapportering (leverandørveikart)	<p>Bidra til et mer miljøvennlig (og anstendig) hav- og landbruk ved å:</p> <ul style="list-style-type: none">• Etterspørre og velge økologisk sertifisert, miljømerket, rettferdig handel, kortreist og lavt i næringskjeden• Ha spesielt grundig leverandørdialog og samarbeid med de største næringsaktørene, om utvikling og muligheter• Samarbeide med andre offentlige innkjøpere og ressursmiljøer om miljøkrav• Stille krav om at leverandør har vitenskapsbaserte klimamål og offentlig rapportering (leverandørveikart)• Stille krav til reduksjon av matsvinn• Bidra til at matavfall blir kompostert eller brukt som ressurs i biobaserte produkter

Miljø- og klima i ikke-medisinske kategorier (2)

	Bygg og eiendomsdrift	Entreprise
Hvorfor	<p><i>Entreprenør- og håndverkertjenester</i></p> <p>Ved anskaffelse av tjenester innen bygg og eiendomsdrift kan man ved å stille tydelige miljø- og klimakrav, sikre en mer bærekraftig utvikling, redusere klimagassutslipp og ivareta naturressurser. Bygg- og eiendoms kategorien står for en betydelig andel av energibruk, avfallsgenerering og utslipp, og har et stort potensial for miljøforbedringer.</p>	<p>Ved anskaffelse av entrepriser kan man ved å stille tydelige miljø- og klimakrav, sikre en mer sirkularitet og bærekraftig utvikling, redusere klimagassutslipp og ivareta naturressurser. Kategorien står for en betydelig andel av energibruk, avfallsgenerering og utslipp, og har et stort potensial for miljøforbedringer.</p> <p>Her vil Standard for klima og miljø i byggeprosjekter utviklet av Sykehusbygg HF være førende for kravene. Grep som gjøres tidlig i prosessen gir størst effekt. Det er særlig viktig å se på forholdet mellom LCC og LCA.</p>
Hvordan	<p>Stille krav til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Energieffektivitet,• Materialvalg• Avfallshåndtering• Transport• Miljøledelse	<p>Stille krav til:</p> <ul style="list-style-type: none">• Miljøledelse• Klimagassreduksjon (transport, materialvalg og energieffektivitet)• Sirkularitet, ombruk, gjenbruk• Holdbarhet og utskiftbarhet• Forebygging av klimarisiko• Forebygging av naturinngrep, bevare økologi

Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping 1/2

	Administrasjon	Bygg og eiendomsdrift	Bygg og eiendomsdrift
	<i>Pasientreiser</i> - Taxi, turvogn	<i>Facility services</i> - Renholdstjenester	<i>Entreprenør- og håndverkertjenester</i> - Tømrertjenester - Malertjenester
Hvorfor	Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Uoversiktlig marked. Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse, men den er foreløpig ikke vedtatt.	Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Ofte utenlandsk arbeidskraft. Ofte atypiske ansettelser (ikke fast ansatt). Lav organisasjonsgrad. Krav om registrering og godkjenning av renholdsbedrifter – oppdragsgiver må sjekke.	Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og ofte få formelle krav til kompetanse. Stort innslag av utenlandsk arbeidskraft med lav organisasjonsgrad. Disse arbeiderne har ofte korte opphold og ansettelse i utenlandske bedrifter. Kan være lange kontraktskjeder.
Hvordan	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere egenrapporteringskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp kontrollplikt • Følge opp taxioverenskomsten, der den kommer til anvendelse • Bistå helseforetak med oppfølging • Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko 	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere tilleggsbestemmelser og egenrapporteringskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå HF med oppfølging/samarbeide med Sykehusbygg HF (HMSREG) • Bruk av dokumentkontroll eller revisjon – sjekke om krav til registrering og godkjenning er oppfylt (Arbeidstilsynet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Inkludere tilleggsbestemmelser og egenrapporteringskjema • Følge opp egenrapportering • Følge opp påseplikt • Bistå HF med oppfølging/samarbeide med Sykehusbygg HF (HMSREG) • Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko

Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping 2/2

Hvorfor

Hvordan

Bygg og eiendomsdrift	Entreprise
<p><i>Kantine og storhusholdning</i> <i>- Mat & drikke</i></p>	<p><i>- Tømrertjenester</i> <i>- Maling og gulvlegging</i></p>
<p>Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og få formelle krav til kompetanse. Ofte utenlandsk arbeidskraft. Ofte atypiske ansettelse (sesongarbeid - ikke fast ansatte). Lav organisasjonsgrad.</p> <p>Kategoriplanen inneholder en bærekraftsanalyse med anbefalte tiltak.</p>	<p>Allmenngjort område med minstelønn. Stort innslag av ufaglært arbeidskraft og ofte få formelle krav til kompetanse. Stort innslag av utenlandsk arbeidskraft med lav organisasjonsgrad. Disse arbeiderne har ofte korte opphold og ansettelse i utenlandske bedrifter. Kan være lange kontraktsskjeder.</p>
<ul style="list-style-type: none">• Inkludere egenrapporteringsskjema• Følge opp egenrapportering• Følge opp påseplikt• Bistå helseforetak med oppfølging• Bruk av dokumentkontroll• Samarbeide med andre store offentlige eller private innkjøpere	<ul style="list-style-type: none">• Inkludere tilleggsbestemmelser og egenrapporteringsskjema• Følge opp egenrapportering• Følge opp påseplikt• Bistå HF med oppfølging/samarbeide med Sykehusbygg HF (HMSREG)• Bruk av dokumentkontroll eller full revisjon ved særlig høy risiko